

(МДА) при алкогольній інтоксикації. Першій групі хворих властивий підвищений рівень МДА у крові (на 44%) на фоні вірогідного зростання активності супероксиддисмутази (СОД) (на 75%) та глутатіонпероксидази (ГПО) (на 46 %). Активація ферментів антиоксидантного захисту є, очевидно, компенсаторною реакцією, спрямованою на підтримання гомеостазу організму. З цими змінами корелюють показники молочної та сечової кислот, незначне зниження вмісту яких відносно норми є, у комплексі з попередньо описаними характеристиками, свідченням активного залучення оксидазних реакцій до адаптаційно-компенсаторних процесів організму. У другій групі хворих зафіксоване істотне зниження вмісту МДА порівняно з нормою, причому на фоні виснаження фізіологічних ферментативних антиоксидувальних систем – зниження активності СОД в 2,7 рази, а ГПО – в 1,6 рази. Пригнічення активності антиоксидантних ферментів у II групі хворих свідчить про можливий зрив адаптаційно-компенсаторних процесів на метаболічному рівні. Підвищення вмісту молочної та сечової кислот (у 1,5 рази і на 58 %, відповідно) може бути свідченням пригнічення аеробних реакцій енергетичного забезпечення за цих умов. Отримані нами дані підтверджують виявлені раніше низкою авторів значні порушення метаболізму молочної та сечової кислот у крові при алкогольному ураженні печінки. Розвиток помірного молочно-кислого ацидозу за умов хронічного впливу етанолу у великих дозах обумовлений реокисненням надлишку утворення НАДН₂ не тільки флавопротеїн-цитохромною системою мітохондрій, яка непроникна для цитоплазматичної НАДН₂, але і немітохондріальною (цитозольною) системою, індукція якої також може обумовити наростання співвідношення лактат/піруват.

Отримані дані дають змогу більш диференційовано підходити до механізмів алкогольної інтоксикації, навіть у клінічно однорідній групі хворих, і патогенетично обґрунтовано коригувати їх. Однозначно можна стверджувати, що за умов хронічної алкогольної інтоксикації формуються стійкі шляхи утилізації оцтового альдегіду, утвореного в алкогольдегідрогеназній реакції, замість окиснення цілої низки природних метаболітів. Судячи з наших досліджень, обґрунтовано є доцільність включення у комплексну корекцію етаноліндукованих змін, окрім специфічних засобів, методів, спрямованих на нормалізацію кисеньзалежного метаболізму.

ВПЛИВ БОЙОВИХ ДІЙ НА СТАН НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА Козярін І.П.

Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

Бойові дії суттєво впливають на стан оточуючого середовища. Цей вплив практично неможливо повністю оцінити через відсутність точної інформації. Зокрема це стосується забруднення атмосферного повітря, ґрунтів і водойм, підтоплення територій, виведення з ладу значних масивів сільськогосподарських угідь, знищення і пошкодження об'єктів природно-заповідного фонду, виникнення лісових пожеж, тощо. Таке явище отримало

назву екоцид, тобто злочин, скоєний проти природи, що і спостерігається в даний час в Україні.

Використання під час війни значної кількості авіабомб, ракет, снарядів, мін, бойових пристроїв призводить до суттєвого забруднення ґрунту різними металами (залізо, свинець, мідь, чавун і їх оксиди), оксидами сірки, азоту, монооксиду карбону, ароматичними вуглеводнями, паливно-мастильними матеріалами, нафтопродуктами, радіонуклідами та металевими уламками від вибуху боезарядів.

Військові дії спричинюють суттєве забруднення атмосферного повітря, яке може бути у вигляді прямого впливу (детонування боезарядів, авіабомб, тощо, з надходженням у атмосферне повітря значної кількості свинцю, сажі, вуглецю та інших шкідливих речовин) та непрямого (пожежі в екосистемах, на нафтобазах, промислових підприємствах, складах лакофарбових виробів, мінеральних добрив та ін.), які супроводжуються значними викидами у довкілля токсичних газів (SO₂, NO_x, CO, ароматичних вуглеводнів, радіоактивних елементів, парів ціаністої кислоти, продуктів горіння лісів та степів, і ін.). Нетиповими забруднювачами атмосферного повітря під час війни є тверді частки діаметром 10 і 2,5 мкм (ТЧ 10 і 2,5), які становлять особливу небезпеку для здоров'я людей, оскільки здатні глибоко проникати у дихальні шляхи та навіть потрапляти у кровоносну систему.

Руйнування інфраструктури та промислових об'єктів України призвело до загрози забруднення відкритих водойм (річки, озера, моря), які є джерелом води для промислових, комунальних підприємств і населення, внаслідок масштабних розливів нафтопродуктів із підірваних резервуарів, знищеної техніки, руйнування шламосховищ, сміттєзвалищ, тощо. Потрапляння великої кількості паливно-мастильних матеріалів та важких металів у воду, може знищити морські та річкові екосистеми на значній території, оскільки нафтопродукти порушують обмін енергією між атмосферою та водою. Зупинка систем водовідведення шахтних вод чи повне затоплення шахт, є однією з основних причин потенційного забруднення підземних та поверхневих вод залізом, хлоридами, сульфатами і іншими мінеральними речовинами та важкими металами.

Таким чином, значне забруднення навколишнього середовища в результаті війни в Україні, потребує клопіткої роботи по оцінці реального об'єму завданої шкоди довкіллю, та розробки найефективніших заходів по відновленню екосистем до безпечного, як для людей, так і для дикої природи, стану.

ОЦІНКА РИЗИКУ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я ДОРОСЛОЇ ЛЮДИНИ ВІД ВЖИВАННЯ IQOS

Колінковський О.М., Лабойко В.В.

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

Сьогодні за даними офіційного сайту IQOS офіційно продається в більш ніж 50 країнах, заборонені до продажу на даний час ці системи в двох країнах світу, в 19 країнах є певні обмеження щодо ввезення, в 24 країнах немає